

REPORTAGE SAFE SPACES

Waarom vrouwen soms alleen vrouwen om zich heen willen

Staatssecretaris voor Gelijke Kansen Sarah Schlitz kreeg kritiek toen ze deelnam aan een wandeling exclusief voor vrouwen. Maar safe spaces zijn nodig om taboes te doorbreken, zoals geweld tegen vrouwen met een beperking.

Door **Lisa De Bode**

Foto's **Katrijn Van Giel**

Zaterdag 30 oktober 2021 om 3.25 uur

Ann Van den Buys oefent zelfverdediging met haar kruk.

Ze waren de hele dag samen op pad en ze dacht: we geven elkaar nog een zoen. Maar toen knoopte hij haar bloes los. Ann Van den Buys, de oprichtster van Persephone, een organisatie die voor de rechten van vrouwen met een beperking ijvert, duwde haar vriend van zich af met een krachtige uithaal. Het manoeuvre verraste hem, zegt ze. 'Mensen denken soms dat we ons niet kunnen verdedigen, maar ik heb hele sterke armen omdat ik met krukken stap.' Van den Buys leerde na dat incident haar beperking om te zetten in een wapen: ze heft haar linker kruk op en duwt tegen een stootkussen als demonstratie.

Samen met vijf andere vrouwen neemt ze deel aan een cursus zelfverdediging voor mensen met een beperking. Op het event, een safe space, zijn alleen vrouwen welkom, en dan nog alleen vrouwen met een beperking. Met één uitzondering: staatssecretaris voor Gelijke Kansen Sarah Schlitz (Ecolo).

Open deur

Van den Buys voelt zich vereerd: het is de eerste keer in 25 jaar dat een politicus de vereniging bezoekt. Het gebrek aan aandacht hangt als een beschuldiging in de lucht. Schlitz opent een schriftje en luistert. Een toespraak van Van den Buys over de moeilijkheden op de arbeidsmarkt – meer dan 30 procent van de vrouwen met een beperking belandt in de armoede, zegt ze – mondt uit in getuigenissen over ongewenste intimiteiten van een baas en hulpverleners die de deur laten openstaan tijdens een wasbeurt. Of begeleiders die handtastelijk worden wanneer niemand het ziet. De verhalen komen moeizaam op gang, maar iedereen wil gehoord worden door de staatssecretaris.

‘Als je een beperking hebt, ben je het gewend dat je van jongs af aan aangeraakt wordt. De grens tussen seksueel geweld en hulpverlening vervaagt dan’

Irene Zeilinger Trainer zelfverdediging

Vrouwen met een beperking zijn extra kwetsbaar voor seksueel misbruik. Velen kregen weinig of geen seksuele opvoeding en leerden om hun lichaam over te geven aan hulpverleners. Zo dreigt hun lichamelijke ‘onteigend’ te worden, zegt Tina Goethals, onderzoekster aan de U Gent. In haar studie uit 2018 – de eerste studie in Vlaanderen die peilde naar hun ervaringen – becijferde ze dat zes op de tien vrouwen met een verstandelijke handicap ooit een vorm van seksueel geweld meemaakten. Bij mensen met een lichamelijke beperking is dat een op de drie.

De cursus is een van de weinige momenten waarop het misbruik bespreekbaar is, zegt Irene Zeilinger, trainer zelfverdediging en international affairs officer bij Garance, een vzw die genderongelijkheid bestrijdt. ‘Enerzijds is er het discours dat vrouwen met een beperking niet aantrekkelijk zijn, anderzijds tonen de cijfers een ander beeld. Als je geboren bent met een beperking, ben je het gewend dat je van jongs af aan aangeraakt wordt. En dan is het bijzonder moeilijk om de grens tussen seksueel geweld en hulpverlening aan te geven.’ Vrouwen met een beperking komen trots en blij uit de cursus, ‘omdat ze ontdekken dat ze iets kunnen: grenzen aanvoelen met hun lichaam en die dan ook stellen.’

In drie zinnen oefenen de vrouwen met Zeilinger hoe ze kunnen aangeven wat hen stoort, hoe ze dat aanvoelen, en wat er moet veranderen. Van den

Buyts: ‘Wij zeggen aan vrouwen met een beperking: “Geef je droom niet op”. Het is aan de samenleving om te zeggen: “Kijk verder dan je beperking”.’

Trainster Irene Zeilinger (r.) speelt even slachtoffer.

Schlitz noteert de opmerkingen van de vrouwen. ‘Handicap op zich behoort niet tot mijn bevoegdheden, maar de bestrijding van discriminatie van personen met een handicap wel.’ In augustus kreeg Schlitz nog het verwijt dat ze zelf discrimineerde, toen bleek dat ze deelgenomen had aan een wandeling exclusief voor vrouwen. Ook Vlaams minister van Justitie Zuhail Demir (N-VA), voormalig staatssecretaris voor Gelijke Kansen, laakte begin deze maand de ‘woketoestanden’ in Schlitz’ nationale actieplan tegen gendergerelateerd geweld. Dat plan is ‘zeer gevaarlijk’, zei Demir in de commissie Justitie, ‘omdat het echt vertrekt van uitsluiting. Het uitsluiten van mannen vind ik niet goed. Zij kunnen ook slachtoffer zijn.’

Piet Snot

Van den Buys vindt het event nuttig en noodzakelijk. ‘Ik heb wel al andere workshops over weerbaarheid en zelfverdedigingstechnieken gevolgd, maar dan zit ik er als vrouw met een beperking bij voor Piet Snot. Mensen die gewoon kunnen staan en stappen, kunnen iemand uit evenwicht brengen zonder zelf hun evenwicht te verliezen.’

Mensen met een beperking hebben een andere techniek nodig. Maar bovenal hebben ze nood aan een plek waar ze zonder reserves hun beperking kunnen bespreken. Dat geldt des te meer voor vrouwen: ‘Als vrouwen slachtoffer zijn,’ zegt Van den Buys, ‘is het al moeilijk om over machtsmisbruik te spreken. De aanwezigheid van mannen maakt het nóg moeilijker.’

Meer info: Verschenen op zaterdag 30 oktober 2021